

Erdőgazdaságunk és a fafeldolgozás helyzete és a soron következő feladatok

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar társadalmi és gazdasági szerepe az utóbbi évtizedekben folyamatosan növekedett. Az elmúlt három évtized során a népgazdasági igényeknek megfelelően mindig alapvető feladatot jelentett az erdőterület és az élőfakészlet, a fa nyersanyag fokozatos növelése, továbbá a fakitermelés, feldolgozás és felhasználás közötti feszültség felszámolása, illetve az egyensúly megteremtése. Az utóbbi időben az erdő közjóléti szerepe megnőtt és egyre fokozódott és fokozódik az emberi környezet, a talaj védelmében betöltött jelentősége is. Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar fejlesztésének jelenét és jövőjét ez a sokoldalú hasznosulás, illetve ennek következetes érvényesülése határozza meg.

Az erdőgazdaság helyzete

Az ágazatok fejlesztéséhez, a termelés bővítéséhez szükséges anyagi feltételek a népgazdaság mindenkori teherbíróképességétől függő mértékben rendelkezésünkre álltak. Az elért fejlődés összességében arányos azokkal az eszközökkel, amelyeket felhasználhattunk. Erdőgazdaságunkat a tervszerűség jellemzi. Az ország minden erdejére hosszú távú, a népgazdasági érdekeknek megfelelő gazdálkodás kereteit szabályozó üzemtervek állnak rendelkezésre, melyek meghatározzák a fatermesztés feltételeit, rögzítik a 10 év alatt kitermelhető fatömeget és az erdők felújításával, valamint az új erdők telepítésével összefüggő feladatokat.

Az erdőgazdálkodásban elért eredmények közül ki kell emelnem a felszabdalás óta végzett egymillió hektár erdősitést, ezen belül a mintegy 440 ezer hektár új erdőtelepítést és fásítást, ami azt jelenti, hogy ma az ország területének közel 18 százaléka erdősült. Az erdőszültség több, mint 30 százalékos növekedése a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas termőföld ésszerűbb hasznosításával, lehetőséget nyújt egyik állandóan megújítható ipari nyersanyagunknak, a fának bővített újratermelésére, az erózió és egyéb természeti jelenség által okozott talajkárosodás csökkentésére, valamint az ember számára felüdülést, a pihenést jelentő természetes környezet növelésére. A nagyarányú erdőfelújítás és új erdőtelepítés, a hatékony erdőnevelési munka, továbbá az üzemtervekre alapozott, mindinkább intenzívebb erdőgazdálkodás eredményeként a fakitermelés — az 50-es évek közepéig változatlan 3 millió m³ szintről — 1976-ig több, mint kétszeresére nőtt, 6,9 millió m³ volt. Ezzel egyidejűleg megnövekedett az erdők élőfakészlete, javult az állomány szerkezete és nőtt az értéke.

Közismert, hogy a fakitermelés szerkezetét döntően a faállományok fajösszetétele és az egyes fák méretei határozzák meg, de annak hasznosítási fokát a faipar kapacitása, illetve a piacok felvevőképessége is befolyásolja. Az utolsó 15 év alatt kitermelt bruttó fatömeg választék-szerkezetét vizsgálva, a következő fontosabb megállapításokat tehetjük:

— a fűrész- és lemezipari feldolgozásra alkalmas, legértékesebb iparifa mennyisége a kitermeléssel arányosan nőtt, hányada azonban nem változott, mivel az erdőszerkezet átalakításának hatása csak hosszabb távon jelentkezhet;

— a kevésbé értékes tűzifa a hazai farostlemez- és forgácslapgyártó kapacitások fejlesztésével és az exportpiacok bővülésével mindinkább ipari nyersanyaggá válik;

— a vékony tűzifa és a tuskó döntő része, amely az 50-es évek elején még a tüzelőellátás egyik fő forrását képezte, a korszerű energiahordozók gyors elterjedése következtében ma már hulladéknak minősül, amelynek megfelelő hasznosítása még nem megoldott. Ez utóbbi változás ad magyarázatot arra, hogy a kitermelt famennyiség hulladékhányada, szemben a technikailag indokolt átlagos 12 százalékkal, 1975-ben már meghaladta a 20 százalékot.

Az erdőgazdálkodás egyre növekvő termelési feladatai és a munkaerő törvényszerű csökkenése szükségszerűen megkövetelték a gépesítés fejlesztését. A gépesítésben elért eredmények ellenére az erdőgazdálkodás technikai felszereltsége és technológiai fejlettsége ma korántsem kielégítő és összességében elmarad az egyéb népgazdasági ágazatok, elsősorban a mezőgazdaság általános műszaki színvonalától. A lemaradás többek között abban nyilvánul meg, hogy a nehéz és balesetveszélyes fizikai munkák gépesítettsége kismértékű, a kapcsolódó műveletek hiányos, vagy eltérő gépesítése és a gépállományban található sokféle típus miatt ma még nem beszélhetünk hatékony folyamat-gépesítésről az erdőművelésben iparszerű technológiáról. Meg kell említenem, hogy emellett az erdészeti gépesítés-kutatás kapacitása sem elegendő, és hiányoznak az új gépek alkalmazásához szükséges minősítő-vizsgálatok személyi és tárgyi feltételei. Ezek a IV. ötéves tervidőszak folyamán egyre súlyosabban jelentkező gondok a fejlesztési források korlátozottsága, a gépbeszerzések összehangolatlanságára, az árualap hiányára és egyéb külső tényezőkre vezethetők vissza.

A fafeldolgozás helyzete

Az elsődleges faiparon belül a már hagyományos ágnek minősülő fűrészipar kapacitása az elmúlt három évtized alatt jelentősen bővült és jelenleg összességében elegendő a rendelkezésünkre álló hazai és import alapanyag feldolgozásához. A fűrészüzemek technikai színvonala azonban — egy-két fenyőfeldolgozó üzem kivételével — rendkívül elmaradott, ami alapvetően a fűrészipari kapacitások elaprózottságából, a többségében elavult alapgépek kényeszerű üzemeltetéséből, az anyagmozgatás gépesítettségének elmaradottságából, a hiányos szociális ellátottságból adódik. Az elmúlt tervidőszak alatt a fűrészipar fejlesztése — az építőipar ipari hátterének bővítése érdekében, jelentős állami támogatással — gyakorlatilag a fűrészüzemi fafeldolgozás legfontosabb vertikumának tekinthető parkettagyártás korszerűsítésére és fejlesztésére összpontosult. Ennek során emelkedett a hagyományos csaphornyos parketta gyártása, és három új szalagparketta-termelő üzem létesült, összesen mintegy 1,2—1,5 millió m² évi kapacitással. Az utóbbi üzemek kapacitáskihasználása azonban még megközelítőleg sem kielégítő, részben a termelésben mutatkozó fennakadások és munkaszervezési hiányosságok, részben pedig a bizonytalan és elégtelen piaci háttér következtében. Ez is bizonyíték arra, hogy az erdőgazdálkodásban és az elsődleges faiparban minden fejlesztést össze kell hangolni a felhasználók igényével.

A furnér és enyvezett-lemez termelését végző legfontosabb három üzem közül a hárosi és szegedi gyáregységekben az elmúlt tervidőszak alatt jelentős bővítés és technikai fejlesztés valósult meg és javult a dolgozók munkakörül-

ménye, szociális ellátottsága is. A harmadik termelő egységet, a Budapest Váci úti üzemet, korszerű formában, vidékre, Ceglédre — kell telepíteni.

A gyufaiparban a IV. ötéves terv második felében megkezdett és 1976-ban sikeresen befejezett rekonstrukcióval megteremtettük a korszerű, nemzetközi viszonylatban is magas színvonalú gyufagyártás technikai feltételeit, ezzel megszüntettük az importot és fokozatosan exportra is nyílik lehetőség.

Az elmúlt 20 év alatt új iparágként létrehozott, a tűzifa minőségével azonos alapanyagot értékes terméké feldolgozó farostlemz- és forgácslapgyártás képviseli ma az elsődleges faipar legfejlettebb ágazatait. A 60-as évek elején épült első üzemek kivételével — a meglévő üzemek korszerűek és folyamatos termelésükkel módot adnak a fenyő és egyéb fatermékimport csökkentésére.

Az utóbbi években végrehajtott beruházások közül ki kell emelni korszerűségével és gazdasági hatékonyságával a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinátot. Sajnos nem lehet ezt elmondani a mohácsi Farostlemezzgyár V. sz. üzemének beruházásával kapcsolatban, mert súlyos technikai hiányosságok merültek fel, amelyek gátolják a tervezett termelési kapacitás elérését. Ugyancsak még gondokkal terhelt az ERDÉRT vásárosnaményi üzemének bővítése, amely az üzembe helyezést követően az ipari hulladék és a keletmagyarországi térség faanyagának hasznosításával jelentős fafeldolgozó bázist képez.

Az elsődleges faipar jelenlegi termelési helyzetét összességében azzal jellemezhetjük, hogy az elmúlt 25 év alatt végrehajtott céltudatos és a hazai szükségletek kielégítésére irányuló fejlesztés révén a feldolgozott faanyag mennyisége az utóbbi 15 év folyamán kétszeresére emelkedett és 1975-ben már meghaladta a 3,1 millió m³-t. A fejlesztés hatására a fakitermelés és feldolgozás közötti összhang megteremtésében lényeges javulás tapasztalható, de teljessé még nem válhatott, elsősorban a nagy tömegben rendelkezésre álló és csak részben hasznosított erdei és faipari hulladék ipari feldolgozásához szükséges előmegmunkálógép-kapacitás hiánya miatt.

A fafelhasználás helyzete

A fafelhasználást — a nemzetközi irányokkal egyezően — erőteljes, de a bruttó nemzeti termelésnél lassúbb ütemű növekedés jellemzi. Ebben kedvező jelenség, hogy a hazai gyártás fejlesztése révén gyors ütemben nőtt a lemez és lapféleségek felhasználása. Ugyanakkor azonban kedvezőtlen, hogy az importból származó fenyőféleségek felhasználása állandó növekedést mutat. Sajnos változatlanul kevés az előrehaladás a faanyagvédelem terén. Az előírások be nem tartása, a szakszerűtlenség és hanyagság miatt, évente jelentős mennyiségű faanyag, főként fenyőfűrészáru megy veszendőbe.

Kétségtelen, hogy a hazai fakitermelés jóval gyorsabb ütemben nőtt az elmúlt 20 év alatt, mint a felhasználás, mégis a faellátásunkban és a növekvő igények kielégítésében ma még az import döntő szerepet játszik és az összes felhasználásnak 58—60 százalékát képviseli. A faimport egyre súlyosabb terhet jelent a népgazdaságnak. A behozott fa- és fatermékek értéke 1975-ben meghaladta a 3,6 milliárd devizaforintot, amelynek 71 százaléka rubel, 29 százaléka pedig dollár elszámolású behozatal volt. A faexport a belföldi termelés egyre nagyobb hányadát képviseli, értéke 1975-ben elérte az 550 millió devizaforintot, s ennek 71 százaléka tőkés országokba irányul. Ennek növelése elemi érdekünk az import minél nagyobb mértékű ellensúlyozása érdekében.

*

Röviden szólnom kell a munkaerőhelyzet alakulásáról, melyet mindkét szakágazatban, de főleg az erdőgazdálkodásban az jellemez, hogy a munkaerő fo-

kozatosan csökken. Az erdőgazdaságok létszámcsökkenési gondjait az 1970. évi vertikális átszervezés következtében a fafeldolgozásban foglalkoztatottak létszámának növekedése némileg enyhítette ugyan. Az erdőgazdálkodásban dolgozók többségének munka- és életkörülményei a szakmai körökben ismert és részletezésre nem szoruló adottságok és okok miatt, még mindig rendkívül kedvezőtlenek, holott ezen a területen a IV. ötéves tervidőszak alatt számos intézkedés történt. A munkaerő összetétele sem megfelelő, kevés a korszerű technika használatára alkalmas, jól képzett szakmunkások, a szerelő és segédüzemi dolgozók száma. Meg kell jegyezni, hogy az elsődleges faipart ugyancsak a foglalkoztatottak létszámának folyamatos csökkenése jellemzi, bár itt a munkaerő szakmai és korösszetétele jóval kedvezőbb, mint az erdőgazdaságokban.

Főbb vonásokban az elmondottak jellemzik az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar helyzetét.

Az erdőgazdálkodás fejlesztési feladatai

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar soron következő feladatait, a középtávú fejlesztés irányait az MSZMP XI. Kongresszusának határozatai és a népgazdaság V. ötéves tervéről szóló törvény határozták meg. A XI. Kongresszus e két ágazatot érintő fő feladatként:

— a természeti erőforrások jobb kihasználását, a nyersanyagtermelés és feldolgozás összhangjának további javítását,

— a termelés hatékonyságának, a kapacitáskihasználás és a technikai fejlesztés elsődlegességét, valamint

— a termelési viszonyoknak — a hatékonyság előmozdítása érdekében — elsősorban a területi integráció alapján történő továbbfejlesztését írta elő.

Az V. ötéves tervtörvény az ágazat feladatait a következőkben határozta meg:

— az élőkészlet bővített újratermelését és a termőhelyi adottságoknak az eddigieknél jobb kihasználását elsősorban az erdők szerkezetének átalakításával;

— a távlati faigények kielégítése és az élőkészlet növelése érdekében 45 ezer hektár új erdőt kell telepíteni;

— a nagyvárosok és az ipari települések körzetében tovább szükséges fejleszteni az erdők környezetvédelmi és jóléti szolgáltatásait;

— az erdők fa nyersanyagának jobb hasznosítása érdekében fokozni kell a fakitermelést és a kitermelt faanyag ipari felhasználását a hulladék egyidejű csökkentése mellett;

— a termelés hatékonyabbá tétele érdekében a terv jelentős fejlesztést ír elő az erdőgazdálkodás és a fűrészipari feldolgozás műszaki alapjaiban;

— javítani kell a rendelkezésre álló hazai nyersanyagbázis és a faipari kapacitások közötti összhangot, növelve a forgácslap- és farostlemeztermelést, valamint a fa nyersanyagoknak magasabb készültségű termékekké való feldolgozását;

— a termelés bővítését — az ágazat több-szektorúságának figyelembevételével — korszerű technikai bázison az erdőgazdálkodó szervek, elsősorban az állami erdőgazdaságok és az erdővel rendelkező mezőgazdasági nagyüzemek közös érdekeltiségére alapozott együttműködése útján tervezzük fejleszteni.

E céloknak megvalósításával kívánok a következőkben foglalkozni a jelenlegi helyzet és a fejlesztési lehetőségeink alapján.

Az erdőművelés fejlesztésében elsődleges feladatot jelent az erdők egyszerű újratermelése, vagyis a kitermelt erdőterületnek lehető legrövidebb időn belül és a termőhelynek legmegfelelőbb fafajokkal történő újraerdősítése. Jelenleg ebben lemaradás van, mert az időarányos újratelepítés kb. 90 százalékos. Az erdőfelújítások további elmaradása azt a veszélyt is jelenti, hogy az V. ötéves tervben az új erdőtelepítés viszonylag korlátozott területi növelése miatt az erdősültség növelésében kitűzött céljainkat nem tudjuk elérni. Ezért mindenekelőtt kívánatos az utóbbi évek folyamán egyes erdőgazdálkodó szervezeteknél bekövetkezett felújítási hátralékok felszámolása, amit az ennek érdekében tett központi intézkedésekkel is elő kívánunk segíteni. Az V. ötéves tervben megjelölt erdőfelújítási feladat 95 ezer hektárra terjed ki, szemben az előző tervidőszak 78 ezer hektáros teljesítésével. További célunk, hogy a gazdálkodó szervezetek az erdőfelújítást gyorsabb ütemben hajtsák végre, mint amennyi kötelezettség véghasználatok nyomán keletkezik.

A bővített újratermelést célozza az erdőszerkezet átalakítása, ami az erdőterület növelése nélkül és a termőhely fatermőképességének jobb kihasználásával lehetőséget nyújt a távlati fahozam növelésére. Az erdőszerkezet átalakítását a jelenlegi ötéves tervidőszakban 29 ezer hektáron tervezzük végrehajtani. A feladat megvalósításának többletköltségeit az állami költségvetés fedezi, ezért úgy gondolom a gazdálkodó szervezeteknek is érdekük az átalakítás végrehajtása.

Az V. ötéves terv az előző időszaknál kisebb keretet biztosít új erdőtelepítés és fásítás céljára, azaz összességében mintegy 45 ezer hektár új telepítésre lesz lehetőség a IV. ötéves tervben megvalósított 60 ezer hektárral szemben. A telepítési előirányzatok csökkenése ezen a területen különösen fontos feladattá teszi a hatékonysági követelmények érvényesítését. Ezért az új erdőtelepítéseket elsősorban azokra a kijelölt területekre tartjuk szükségesnek összpontosítani, ahol a legnagyobb fahozamot lehet elérni. Emellett fokozott figyelmet fogunk fordítani a főváros környéki, valamint a munkáslakta városok körzetében levő üdülő és kiránduló területek és a mezőgazdasági nagyüzemek majorfásítási igényeire is.

Az erdőfelújításban és szerkezetátalakításban és az erdőtelepítésben

— a lehetőségekhez képest előnyben kell részesíteni a gyorsan növő, nagy hozamú nyárféléket és a fenyőféléket, illetve ezek telepítését;

— a termelés biológiai alapjainak erősítése érdekében fejleszteni szükséges a szaporítóanyag-termelést, a szaporítóanyag minőségi szelekcióját és az erre irányuló genetikai kutatásokat;

— a lehetőségek határán belül gazdaságossá kell tenni a fajlagos csemetefelhasználást;

— fokozni kell az erdőművelési munkák gépesítését és

— ki kell dolgozni és a gyakorlatba be kell vezetni a korszerű üzem- és munkaszervezési módszereket.

A fakitermelésben az V. ötéves tervidőszak folyamán a következő kiemelt feladatok megoldására kívánom felhívni a tanácskozás figyelmét:

— az üzemtervekben meghatározott termelési lehetőségeket minden szektorban és minden fafajban ki kell használni;

— a termelési hulladékok csökkentése révén bővíteni kell a fa nyersanyagbázist;

— meg kell teremteni a mezőgazdasági nagyüzemek termelésbővítéséhez szükséges feltételeket, továbbá

— növelni kell a nyárfa és a nyárpapírfa termelését.

A beruházási lehetőségek a fakitermelésnek — az üzemtervek szerint lehetséges 7,8 millió m³-rel szemben — 7,4 millió m³-re való növeléséhez szükséges feltételeket teremtik meg. Célul tűztük ki azonban, hogy a hatékonyság növelésével, vagyis a termelés technikai elmaradottságának felszámolásával, az eszközök és munkaerő jobb kihasználásával, valamint a munka- és üzemszervezés fejlesztésével, túlteljesítjük a tervben előirányzott mennyiséget.

A hazai nyersanyagforrások jobb hasznosítása érdekében az V. ötéves terv az erdei hulladékok 9⁰/₀-os csökkentését és az iparifahányad legalább 65,5 százalékra való növelését irányozza elő. A hulladék fokozott hasznosítása a terv szerint egyrészt a farostlemez- és forgácslapgyártásban felhasználásra kerülő vékonyfa-hányad mintegy 8—10 százalékos növelésével, másrészt a hazai fűrészgyártásnál számításba vett hulladék vegyipari feldolgozásával biztosítható.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy erdőgazdálkodásunkat most és a jövőben is a többszektorúság jellemzi. Az összes erdőállományunknak 57 százaléka tartozik az állami erdőgazdaságokhoz, a többi más szocialista szektorhoz és termelő-közösséghez.

A termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás hatékonyságának növelése elsősorban a fakitermelési tartalmékok kihasználásától, másrészt a termelés összetételének javításától, az iparifahányad növelésétől függ, ezért ezt fő feladatnak kell tekintenünk. A jugoszláv—magyar cellulózipari kooperációból adódó kötelezettségek teljesítése egész erdőgazdálkodásunk, de mindenekelőtt a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás legnagyobb próbatétele.

Az összes nyárfa kitermelésének 5 év alatt másfélszeresére, a nyár papírfa termelésnek 2,5-szeresére, ebből a termelőszövetkezetenél 2,5, illetve ötszörösére történő növelése oly nagy feladatot jelent, amely önmagában szükségessé teszi a fakitermelés nagyarányú technikai fejlesztését és a termelésnek a gazdálkodó szervezetek területi integrációjára alapozott céltudatos irányítását, a forgalmazás szervezettebbé tételét. A terv szabályozó rendszere az ehhez szükséges feltételeket részben már biztosítja, sürgős feladat azonban a közös érdekeltégen alapuló szerződés feltételrendszer részletes kidolgozása.

Az V. ötéves tervidőszak folyamán az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztésének legfontosabb feladata a termeléstechnika területén mutatkozó évtizedes lemaradás felszámolása. Erdőgazdálkodásunk most érkezett el abba a szakaszba, amelyen a mezőgazdaság már mintegy 10 évvel ezelőtt túljutott, amikor a fejlődéshez átütő erejű gépesítésre volt szükség. A gépesítés nagyarányú fejlesztésével és a hozzátartozó korszerű munkaszervezet kialakításával együtt technikai, majd technológiai váltást kell végrehajtani.

Ennek keretében

— az eddigi műveltégépesítés helyett a folyamatgépesítésre, hatékony géprendszerek alkalmazására és a gépállomány tipizálására kell törekedni, megoldva az alkatrészellátást és a szerviz-szolgálatot;

— elsősorban a legnagyobb fizikai igénybevételt jelentő munkaműveleteket kell gyors ütemben gépesíteni;

— a fő figyelmet a fakitermelés és faanyagmozgatás átfogó gépesítésének fejlesztésére kell fordítani;

— a faanyagmozgatásban rá kell térni a jó hatásfokkal dolgozó, termelékeny speciális gépek alkalmazására és

— nagyobb gondot kell fordítani a szaporítóanyagtermelés és nevelővágások komplex gépesítésére.

Az V. ötéves terv az erdőgazdasági gépbeszerzések állami támogatására fél-milliárd Ft-ot irányozott elő és ezáltal a fejlesztés legfontosabb anyagi feltételét megteremtette. A fejlesztés céljai és módszerei, a gépállomány tipizálásának elvei tisztázottak, továbbra is súlyos gondot jelent azonban a fejlesztéshez szükséges árualap biztosítása. Éppen ezért a legrövidebb időn belül egyeztetni kell a rendelkezésre álló beszerzési lehetőségeket és mind mennyiségben, mind típusban meg kell teremteni az erdőgazdálkodás technikai fejlesztésének biztonságos bázisát. A hatékony műszaki fejlesztés feltétele és egyben feladata a karbantartó és javítóhálózat kiépítése, a gépesítési kutatások, gépkezelő szakmunkások képzésének mennyiségi és minőségi javítása.

A fafeldolgozás fejlesztési feladatai

Az elsődleges faipar fejlesztésében fő feladatunk a kitermelt faanyagok minél teljesebb körű és magasabb készülttségű termékké való feldolgozása, valamint a nyersanyagtermelés és feldolgozás összhangjának megteremtése. Ennek érdekében az V. ötéves terv mindenekelőtt

- a fűrészipar széles körű korszerűsítését, teljes rekonstrukcióját és
- a forgácslapgyártás magas technikai színvonalon történő kapacitásbővítését írja elő.

A fűrészipari feldolgozás volumenét a tervidőszak folyamán mintegy 100 ezer m³-rel szükséges növelni, ezzel egyidejűleg azonban végre kell hajtani a fűrészipar alapvetően rekonstrukció jellegű fejlesztését. A fűrészipari korszerűsítés célja

- egyrészt a technikai színvonal emelése a termelés koncentrációjával és a feldolgozás hatékonyságának növelése, a termékszerkezet javítása révén,
- másrészt a dolgozók munka- és életkörülményeinek, valamint szociális ellátottságának javítása.

A rekonstrukciót és a fejlesztést a területileg érintett valamennyi termelő szektor és erdőgazdálkodási szervezet közös érdekeltségén alapuló kooperációban indokolt megvalósítani. Az adott gravitációs körzet összes faanyagát az állami erdőgazdaságok, vagy más szocialista szervezetben kialakuló, nagyobb kapacitású, technikailag is viszonylag fejlettebb üzemibe célszerű összpontosítani és ott feldolgozni.

Az erdők területi elhelyezkedését és a regionális tervezési elveket figyelembe véve, a körzetesítésre alkalmas 15—20 üzemben végre kell hajtani a teljes rekonstrukciót. A jelenleg meglévő üzemek közül mintegy 60—65 üzemben szinten tartást célzó korszerűsítést kell megvalósítani. A korszerűtlen, munkaegészségügyi és szociális követelményeknek nem megfelelő termelőegységeket pedig a rekonstrukció előrehaladásával fokozatosan meg kell szüntetni. A rekonstrukció keretében meg kívánjuk teremteni a feldolgozási hulladék célszerű hasznosításának a feltételeit, részben az üzemi hő- és elektromos energiaszükséglet kielégítésére, részben a további elsődleges ipari feldolgozásra történő előkészítés révén. A rekonstrukció megvalósításához az V. ötéves terv kedvező közigazdasági feltételeket biztosított és pályázati rendszerben odaítélhető állami támogatással segíti elő. Ennek leghatékonyabb kihasználása most a gyakorlat feladata.

A forgácslapgyártás, mint az elsődleges faipar legkorszerűbb ágazatának termelő kapacitása az V. ötéves tervidőszakban

— a vásárosnaményi üzem rekonstrukciója és bővítése, illetve a szombathelyi üzem fejlesztése révén — az 1975. évi 168 ezer m³-ről mintegy 280 ezer m³-re nő.

Számottevően javul az ipar gyártmányszerkezete is, egyrészt a laminált forgácslapok termelésének erőteljes termelésfejlesztése, másrészt a cementkötésű forgácslapok gyártásának megindulása révén. Egyidejűleg a szükséges kiegészítő berendezések beépítése folytán javul a termékek minősége és emelkedik a korszerűsített bútortermelés által igényelt pontosabb méretű lapok aránya. A jelenleg is nagymértékű tőkés importra és a belföldi igények fokozott, gyors ütemű emelkedésére való tekintettel, véleményem szerint az elsődleges faipari fejlesztését, a rendelkezésre álló faanyagforrásaink és a nagy tömegű hulladék hasznosítását a jövőben is indokolt a faforgácslapgyártás bővítésére alapozni.

A farostlemezgyártás területén kiemelt feladatot jelent, hogy a cserfa feldolgozásra épült mohácsi új üzem kapacitáskihasználását gátló műszaki hiányosságai 1977. végéig megszűnjenek. Ezenkívül a belföldi lemezigények és az exportpiacok várható alakulásának, valamint a szocialista importbeszerzési lehetőségeinek alapos és mindenre kiterjedő feltárásával a tervidőszak folyamán meg kell vizsgálni a farostlemezgyártás fejlesztésének további irányait, különös tekintettel az 1959-ben létesült mohácsi első üzem rekonstrukciójára és a gyártmányszerkezet javítására.

Az enyvezetlemez-gyártásban a Váci úti üzem felszámolásával egyidejűleg Cegléden létrehozuk az új lemeztermelő kapacitást és ezáltal megteremtjük az exportbővítést szolgáló székülés és támlalemez termelésnek 6000 m³-re történő növelését.

A furnértermelő kapacitásokat az elmúlt tervidőszak alatt a hazai nyersanyagbázis fokozott hasznosítása és az import csökkentése céljából, számottevően bővítették és ezáltal a nyersanyagtermelés és feldolgozás összhangját gyakorlatilag megteremtették.

Ezért a jövőbeni fejlesztést legfeljebb a meglévő gépeknek technikailag korszerűbb és nagyobb termelékenységgel történő pótlása jelentheti.

A parkettagyártás terén sem a jelenlegi, sem a következő tervidőszak folyamán nem számolunk kapacitásbővítéssel. Elsődleges feladatnak a meglévő — főként a szalagparkettagyártó — kapacitások kihasználásához szükséges piacok kiépítését és a termék-minőség fejlesztését kell tekinteni.

A gyufaiparban a tervidőszak második felében indokolt lesz a rekonstrukció második szakaszának megvalósításával a termelést a várható belföldi szükséglet mértékéig tovább bővíteni.

Az V. ötéves tervidőszakban a vegyipari ágazathoz tartozó hazai furfurologyár létesítése — a forgácslapgyártásban és a fűrészipari üzemek energiatermelésében tervezett fejlesztés mellett — további, bár szerény lépést jelent a rendelkezésre álló keménylombos erdei és faipari hulladékok hasznosításában. A hulladékhasznosítási lehetőségek megteremtése, akár a biológiai feldolgozásra, akár a takarmányélesztő gyártására, vagy egyéb ipari nyersanyag előállítására gondolok, további kutatásokat és vizsgálatokat igényel. Számolni kell azonban azzal, hogy ez a fejlesztés mind az erdőgazdálkodásban, mind az ipari háttér létrehozásában jelentős beruházást és többletráfordítást igényel.

A termelési és fejlesztési feladatok megoldása mellett, azokkal párhuzamosan — mindenekelőtt az erdőgazdálkodásban, különös gondot kell fordítani mind a telepített, mind a változó munkahelyeken foglalkoztatott dolgozók munka- és életkörülményeinek megjavítására, az üzemegészségügy fejlesztésére, a munka-

védelmi előírások betartására és a fizikai dolgozók, elsősorban a fiatalok lakáshelyzetének javítására. Ugyancsak a termelés és technikai fejlesztéshez kapcsolódó, nem kevésbé fontos feladatot jelent a fűrész és lemezipari szakmunkásképzés beindítása, az erdészeti szakmunkásképzésben pedig a szakmastruktúra átalakításához szükséges létszámbővítés, az intézményi hálózat fejlesztése és az intézmények felszereltségének korszerűsítése.

Ágazataink további fejlődését biztosító főbb célkitűzések átfogó ismertetése képet adhat arról, hogy milyen fontos és sokoldalú feladatok várnak az erdőgazdálkodás és elsődleges faipar valamennyi dolgozójára. Megvalósításuk mindenkitől fokozott helytállást kíván és egységes akaraton nyugvó, széles körű szakmai összefogást igényel. Keresztesi Béla akadémikus elvtárs is szolt erről a megnyitójában. A nehézségek — amelyekre utalt — úgy vélem nem az irányítás vagy az erdészeti és elsődleges faipari dolgozók szervezettségének vagy fevelmének megbomlására vezethető vissza, hanem növekedtek a feladatok, korszerűbben kell dolgozni és gazdálkodni minden téren. Ebben kell véleményem szerint gyors és egységes álláspontot kialakítani és érvényesíteni a gyakorlatban. Ebben a munkában az eddiginél nagyobb feladat hárul az erdészeti és faipari kutató és felsőoktatási intézményekre, számítunk előre mutató és eredményekben megmutatkozó közreműködésükre, mind a gyakorlat által felvetett biológiai, technikai, szervezési és közgazdasági kérdések megoldásában, mind a távlati fejlesztés irányainak megalapozásában.

DR. SZALÓCZY BÁLINT

Erdészeti és faipari kutatás az V. ötéves tervben

Az V. ötéves tervidőszak kutatási terveinek előkészítéséhez már 1975 márciusában összefoglaltan megadtuk a minisztériumi részlegek igényeit és irányelveit. A kutatási tematika megfelelő kialakítása céljából a kutatórészlegek előterveket készítettek. Ezek az előtervek lehetővé tették a finanszírozási változásokhoz való rugalmas alkalmazkodást, valamint a tervezési munkák folyamatos koordinálását.

Kedvező volt, hogy közvetlenül a tervidőszak előtt a MÉM Tudományos Tanácsához előterjesztés készült a fagazdaság kutatás-fejlesztési kérdéseinek és a kutatási eredmények realizálási problémáinak áttekintése tárgyában. Ezen előterjesztés készítése, valamint több fórumon való megvitatása sok vonatkozásban hozzájárult ahhoz, hogy megfelelő tervek készülhettek.

Az V. ötéves tervidőszak kutatási terveinek készítése idején alakultak meg az ágazati kutatási tanácsok és már a tervkészítés idején hasznosan működtek közre a szakmai irányításban. Az Erdőgazdasági és Faipari Kutatások Tanácsa a tervjavaslatokat megvitatva, minősítette és a munkát koordinálta.

A MÉM az erdészet és a faipar körében a következő részletezés szerint hagyta jóvá, illetve rendelte meg a kutatási terveket: